

6D110200 - «Қоғамдық денсаулық сақтау» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындалған Доскабулова Дария Толеуқызының «Батыс Қазақстан қалаларының балалары мен жасөспірімдерінің денсаулығы және оны сақтау мен нығайту бойынша іс-шаралар әзірлеу» тақырыбындағы

диссертациялық жұмысына

РЕСМИ РЕЦЕНЗЕНТТІҢ ЖАЗБАША ШҚІРІ

№	Критерийлер	Критерийлер сәйкестігі (жауапнұсқаларының бірін белгілеу қажет)	Ресми рецензенттің ұстанымы
1.	<p>Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы</p>	<p>1.1 Ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі: 1) Диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірі); 2) Диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауы); 3) Диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету)</p>	<p>Ұсынылған диссертацияның кіріспесінде докторант балалар мен жасөспірімдердің денсаулығына қатысты ҚР бағдарламалық құжаттарына Нормативтік сілтемелер келтіреді: Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы ҚР 07.07.2020 ж. № 360-VI ҚРЗ Кодексі; ҚР Білім және Ғылым Министрлігімен және жергілікті атқарушы органдармен келісу бойынша «Қоғамдық денсаулықты басқару бойынша 2018-2021жж. арналған шаралар жоспарын бекіту туралы» ҚР ДСМ 18.05.2018ж. №271 бұйрығы «Денсаулықты нығайтуға ықпал ететін Мектептер» Дүниежүзілік Денсаулық Сақтау ұйымының жобасын енгізу туралы.</p> <p>Диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылымды дамытудың 2022-2024 жылдарға арналған басым бағытына сәйкес келеді, б-тармақша «Өмір және денсаулық туралы ғылым».</p> <p>Ұсынылған ғылыми жұмыс ғылымның өзекті бағыттарын дамыту және балалар мен жасөспірімдердің денсаулығын қорғау бойынша біздің еліміздің аумағында қолданыстағы Мемлекеттік бағдарламалар аясында құрылған.</p>

2. Ғылымға маңыздылығы

Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады/қоспайды, ал оның маңыздылығы ашылған/ашылмаған.

Осы жұмыстың ғылымға қосқан үлесінің маңыздылығы қазіргі заманғы медицинаның талданатын проблемасының өзектілігі дәрежесімен және ұсынылған инновациялардың практикалық маңыздылығымен анықталады.

Балалар мен жасөспірімдердің денсаулығы, дамуы мен тәрбиесі мәселесі қазіргі қоғамның маңызды мемлекеттік міндеті болып қала береді, өйткені жасөспірім кезінде қалыптасқан мінез-құлық жетілген өмірді де анықтайды. Балалардың өмір салты мен сапасының жетекші қауіп факторларын, балалар мен жасөспірімдердің денсаулығына экологиялық факторлардың әсерін анықтау бойынша эпидемиологиялық зерттеулер жүргізу қазіргі уақытта жаһандық ауқымдағы болашақ ұрпақтың өмірі мен денсаулығы үшін жалпы күрестің негізгі бағыттарына сәйкес келеді. Батыс Қазақстан өңірінде аталған аспектке қандай да бір толыққанды, кешенді зерттеулер жүргізілген жоқ. Сонымен қатар, қолайсыз экологиялық факторлардың атмосфералық ауаның сапасына әсерін және оның аурушандыққа, оның құрылымына және балалар мен жасөспірімдер арасында таралуына әсерін зерттеумен байланысты мәліметтер жоқ.

Ізденуші өзінің диссертациясында оқыту мектептерін енгізу арқылы балалар мен жасөспірімдер ортасында денсаулыққа қатысты дұрыс емес көзқарастармен күресу әдісін ұсынады. Жұмыста осындай мектептердің жұмыс істеу тиімділігі бағаланып, балалардың салауатты өмір салты туралы хабарлар болу

			<p>нәтижелерін жақсартудың дәлелді дәлелдері келтірілген. Ұсынылған жұмыстың ғылыми үлесінің маңыздылығы балалар мен жасөспірімдердің денсаулығына ұтымды көзқарас қажеттілігі туралы хабардар болуын арттыру арқылы мектеп қызметінің тиімділігін бағалауда жатыр. Жоғарыда айтылғандар бұл мәселені өтініш беруші өте жақсы ашқан деген қорытындыға келеді.</p>
<p>3. Өзі жазу принципі</p>		<p>Өзі жазу деңгейі: 1) жоғары; 2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған</p>	<p>Аяқталған ғылыми еңбектің жоғары деңгейін атап өткен жөн. Автор мектеп жасындағы балалардың денсаулығына қатысты мінез-құлқы бойынша жеке сауалнама жүргізді; Батыс Қазақстанның төрт қаласында (Ақтау, Ақтөбе, Атырау және Орал) балалар мен жасөспірімдер арасында аурушағдықты зерттеді; атмосфералық ауаның ластану индексін есептеу арқылы зерттелетін өңірлердегі атмосфералық ауаның экологиялық жай-күйін талдады. Ең бастысы-балалар мен жасөспірімдер арасында денсаулық туралы сауаттылықты жақсарту бойынша мектеп әзірлеп, сынақтан өткізді, енгізілді, және білім алушылар арасында денсаулық туралы сауаттылықты жақсартуға ықпал етеді. Диссертация тиісті тақырыпқа әдістемелік ұсынымдар әзірледі; зерттеулермен қамтылған барлық қалалардың мектептерінен енгізу актілері және тиісті авторлық куәліктер алынды. Осы жетістіктердің барлығы тәуелсіздіктің жоғары деңгейін және диссертация авторының Қоғамдық денсаулық сақтау ғылымы мен практикасына қосқан елеулі үлесін көрсетеді.</p>

<p>4. Ішкі бірлік принципі</p>	<p>4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі: 1) негізделген; 2) жартылай негізделген; 3) негізделмеген.</p>	<p>Жұмыста диссертацияның барлық бөлімдерінің ішкі бірлігі қағидаты сақталды, ол тақырыптың өзектілігінен бастап, «кіріспе» тарауының 4 бөлімдерінде жеткілікті түрде егжей-тегжейлі берілген.</p>
<p>4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды 1) айқындайды; 2) жартылай айқындайды; 3) айқындамайды</p>	<p>Автор диссертацияның тақырыбын балалар мен жасөспірімдердің өмір салтының негізгі ерекшеліктерінен бастап, денсаулық пен әлеуметтік келесі маңызды медициналық емес детерминанттарына, соның ішінде атмосфералық ауаның ластануына дейін дәйекті түрде ашады.</p>	<p>Осылайша, диссертацияның тақырыбы оның мазмұнында дәйекті түрде көрінеді.</p>
<p>4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді: 1) сәйкес келеді; 2) жартылай сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді</p>	<p>Докторант ұсынған жұмыстың мақсатын былайша тұжырымдады: денсаулықты қалыптастыруды кешенді зерттеу негізінде «Батыс Қазақстан қалаларының балалары мен жасөспірімдерінің денсаулығын сақтауға және нығайтуға бағытталған іс-шараларды әзірлеу».</p>	<p>Осы мақсатқа жету үшін жұмыста 4 міндет қойылды: жекелеген медициналық емес детерминанттардың (өмір салтының жетекші факторлары, атмосфералық ауаның ластану деңгейі) балалар мен жасөспірімдердің денсаулығына әсерін зерттеу; олардың медициналық құжаттамасына негізделген аурушандықты зерттеу; атмосфералық ауаның ластану индексі мен балалар мен жасөспірімдер арасындағы аурушандық арасындағы тәуелділікті бағалау; балалар мен жасөспірімдер арасындағы аурушандықты балалар мен жасөспірімдердің денсаулығын нығайтуға,</p>
<p>4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық байланысқан: 1) толық байланысқан; 2) жартылай байланысқан; 3) байланыс жоқ</p>	<p>Осы мақсатқа жету үшін жұмыста 4 міндет қойылды: жекелеген медициналық емес детерминанттардың (өмір салтының жетекші факторлары, атмосфералық ауаның ластану деңгейі) балалар мен жасөспірімдердің денсаулығына әсерін зерттеу; олардың медициналық құжаттамасына негізделген аурушандықты зерттеу; атмосфералық ауаның ластану индексі мен балалар мен жасөспірімдер арасындағы аурушандық арасындағы тәуелділікті бағалау; балалар мен жасөспірімдер арасындағы аурушандықты балалар мен жасөспірімдердің денсаулығын нығайтуға,</p>	<p>Осы мақсатқа жету үшін жұмыста 4 міндет қойылды: жекелеген медициналық емес детерминанттардың (өмір салтының жетекші факторлары, атмосфералық ауаның ластану деңгейі) балалар мен жасөспірімдердің денсаулығына әсерін зерттеу; олардың медициналық құжаттамасына негізделген аурушандықты зерттеу; атмосфералық ауаның ластану индексі мен балалар мен жасөспірімдер арасындағы аурушандық арасындағы тәуелділікті бағалау; балалар мен жасөспірімдер арасындағы аурушандықты балалар мен жасөспірімдердің денсаулығын нығайтуға,</p>

	<p>4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидағтар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған:</p> <p>1) сыни талдау бар;</p> <p>2) талдау жартылай жүргізілген;</p> <p>3) талдау өз пікірін емес, басқа</p> <p>4) авторлардың сілтемелеріне негізделген</p>	<p>олардың тиімділігін бағалауға ықпал ететін мектептер.</p> <p>Жалпы, ізденушінің өз мақсатына жету үшін қойған міндеттерінде - балалар мен жасөспірімдердің денсаулығын нығайтудың ұсынылған әдісінің проблемалары мен артықшылықтарын көрсету, сондай-ақ осы міндеттерді кезең-кезеңімен шешу әдістерінде логика мен өзара байланыс бар.</p> <p>Жалпы өз жұмысына сыни талдау жасалды, автор ұсынған әдіс салыстырмалы түрде дәлелденген және бағаланған, бұл қазіргі зерттеушілердің осы мәселе бойынша маңызды жұмыстарына сілтемелермен расталған. Диссертациялық материалдың мазмұны, оның ішінде мақсат пен міндеттердің тұжырымдамасы таңдалған нәрсені көрсетеді деп қорытынды жасауға болады.</p>
--	---	--

<p>5. Ғылыми жаңашылдық принципі</p>	<p>5.1 Ғылыми нәтижелер мен қағидағтар жаңа болып табыла ма? 1) толығымен жаңа; 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады) 5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа болып табыла ма? 1) толығымен жаңа; 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады) 5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе? 1) толығымен жаңа; 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)</p>	<p>Ұсынылған ғылыми жұмыстың нәтижелері жаңашылдықпен ерекшеленеді. Диссертация материалдарынан көрініп тұрғандай, Ақтау, Ақтөбе, Атырау және Орал қалаларында іздеу тереңдігі 10 жыл балалар мен жасөспірімдердің аурушандық көрсеткіштерін кешенді ғылыми талдау Батыс Қазақстан өңірінде алғаш рет орындалды. Бірақ, әсіресе, республиканың қоғамдық денсаулық сақтау практикасында алғаш рет балалар мен жасөспірімдердің денсаулығын нығайтуға ықпал ететін, оның тиімділігін бағалай отырып, мектеп құру әдістемесі әзірленіп, сынақтан өткізілді.</p> <p>Тиісінше, белгілі бір міндеттер бойынша ғылыми жұмыста жасалған қорытындылар және оларға негізделген ұсынылған ұсынымдар, сондай-ақ, бұрын қазақстандық ғылыми әдебиет сегментінде жарияланбаған жаңа тұжырымдар болып табылады.</p>
<p>6. Негізгі қорытындылардың негізділігі</p>	<p>Барлық қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген/негізделмеген (qualitative research және өнертану және гуманитарлық бағыттары бойынша)</p>	<p>Диссертацияда зерттелетін мәселелерді талдау негізінде алынған негізгі тұжырымдар дәлелді медицинаның постулаттарына және статистикалық өңдеудің дәлелді нәтижелеріне негізделген, болжам элементтерін қамтымайды.</p>

<p>7. Қорғауға шығарылған негізгі қағидағтар</p>	<p>Әр қағидағ бойынша келесі сұрақтарға жауап беру қажет:</p> <p>7.1 Қағидағ дәлелденді ме?</p> <p>1) дәлелденді; 2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбеді; 4) дәлелденбеді</p> <p>7.2 Тривиальды ма?</p> <p>1) ия; 2) жоқ</p> <p>7.3 Жаңа ма?</p> <p>1) ия; 2) жоқ</p> <p>7.4 Қолдану деңгейі:</p> <p>1) тар; 2) орташа; 3) кең</p> <p>7.5 Мақалада дәлелденген бе?</p> <p>1) ия; 2) жоқ</p>	<p>Автор зерттеуге қойылған төрт міндетке сәйкес келетін 4 ережені қорғауға шығарды.</p> <p>Диссертацияның бірінші ережесі - диссертациялық жұмыста және жарияланымдарда дәлелденген, тривиальды емес, жаңалығы және қолданудың кең деңгейі бар: зерттелетін контингентте тұрақты емес таңғы ас, көкөністер мен жемістерді жеткіліксіз тұтыну, салмақ пен бой өсу көрсеткіштерінің сәйкес келмеуіне әкелетін зиянды тағамға бейімділік түріндегі бірқатар жүйелі тамақтану бұзылыстары бар.</p> <p>Диссертацияның екінші ережесі - диссертациялық жұмыста және жарияланымдарда дәлелденген, тривиальды емес; балалар мен жасөспірімдердің денсаулығын нығайту жөніндегі іс-шараларды әзірлеуге ықпал ететін аймақтық аурушандық сипаты мен деңгейіне қатысты белгілі бір жаңалыққа ие.</p> <p>Үшінші ереже - диссертациялық жұмыста және жарияланымдарда дәлелденген, тривиальды емес, жаңалығы мен қолдану деңгейі кең: зерттелетін қалалардың көпшілігінде атмосфералық ауаның ластану көрсеткішінің жоғарылауы тыныс алу және ас қорыту жүйесінің ауруларымен байланысты тұрақты тенденция сипатына ие.</p> <p>Төртінші ереже - диссертациялық жұмыста және жарияланымдарда дәлелденген, тривиальды емес, жаңашылдық пен кең енгізу деңгейіне ие. Балалар мен жасөспірімдердің денсаулығын нығайтуға ықпал ететін Мектеп</p>
--	---	---

			<p>өзірлеу мен сынақтан өткізудің сенімді нәтижелеріне негізделген төртінші позиция ең ұтымды позицияны алады.</p> <p>Жалпы, қорғауға шығарылатын ережелер кестелік және графикалық формаларда ұсынылған көптеген талданған ғылыми материалдармен қамтамасыз етілген.</p> <p>Қорғауға шығарылатын барлық ережелердің дәлелі жарияланған 17 ғылыми мақалалармен, тезистермен, ғылыми конференцияларда баяндамалармен, әдістемелік ұсыныстармен, авторлық куәліктермен расталады.</p>
<p>8.</p> <p>Дәйектілік принципі</p> <p>Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі</p>	<p>8.1 Әдістеменің таңдауы - негізделген немесе әдіснама нақты жазылған</p> <p>1) ия;</p> <p>2) жоқ</p>		<p>Ғылыми диссертацияның әдістемесі дәлелденген ғылыми гипотезаны ашуға сәйкес келетін дизайнды таңдаумен және зерттеуді статистикалық өңдеудің барабар әдістерімен анықталады. Автор жұмыста қойылған әрбір тапсырманың дизайнын анықтайды. Негізінен деректер базасын зерттеу (сауалнама) және ретроспективті зерттеу, яғни қоғамдық денсаулық сақтауда қабылданған әдістер қолданылды. Ұсынылған жұмыста сауалнамалардың екі түрі пайдаланылды - халықаралық, валидацияланған және ҚР аумағында сынақтан өткен HBSC және автор жобаның қажеттіліктері үшін жобалаған. Сондықтан автордың зерттеу дизайнын анықтауы дұрыс болып көрінеді.</p> <p>Үлгі көлемін есептеуге келетін болсақ, автор екі сәйкес әдісті қолданды - популяция әдісіне негізделген профессор Гржибовскийдің әдісін қолдану және үлгі мөлшері үлкен болған</p>

			<p>жағдайда ыңғайлы болатын екі жақты Z-тестін есептеу. популяцияның дисперсиясы белгілі және үлгінің дисперсиясы шамамен популяцияның дисперсиясына тең болады.</p>
		<p>8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ия; 2) жоқ 	<p>Нәтижелерді статистикалық түсіндіруге қатысты қойылған міндеттерге сәйкес нәтижелерді өңдеу көлемін атап өткен жөн. Диссертация мәтінде жұмыста қолданылатын статистикалық сынақтардың жиынтық кестесі келтірілген және олар таңдалған зерттеу дизайнына сәйкес келеді.</p> <p>Статистикалық деректерді өңдеу Statistica 10 және SPSS Modeler көмегімен жүргізілді. Бағдарламалар v.25. Жұптасқан айнымалылардың қалыпты таралуындағы үлгілер арасындағы айырмашылықтарды бағалау студенттің T-критерийін қолдана отырып жүргізілді; қалыпты таралу болмаған кезде және жұптасқан тәуелсіз популяциялар жағдайында – Манна - Уитни U-критерийін қолдана отырып; сонымен қатар Краскел-Уоллистің дәрежелік дисперсиялық талдауы, ал жұптасқан тәуелді үлгілер жағдайында Уилкоксон мен Макнемар сынақтары қолданылды.</p> <p>Жұмыс барысында алынған мәліметтер өте сенімді. Жұмыстың бұл аспектісі күмән мен ескертулер тудырмайды.</p>

<p>8.3 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді):</p> <p>1) ия;</p> <p>2) жоқ</p>	<p>Диссертация нақты қолданбалы сипатқа ие, мұнда теориялық алғышарттар өз зерттеулерімен расталады.</p> <p>Диссертацияны талдау кезінде әрбір ереже зерттелетін мәселе бойынша заманауи зерттеулерге қатысты көптеген сілтемелермен расталғанын ағап өткен жөн. Жұмыста барлығы 140 әдебиет көзі пайдаланылды, олардың үштен бірінен астамы ағылшын тіліндегі әсерлі мақалалар және/немесе жаһандық мониторингтік ұйымдардың интернет-ресурстары болып табылады.</p> <p>Қорғауға шығарылған теориялық тұжырымдар мен негізгі ережелер, анықталған қатынастар мен заңдылықтар медициналық емес детерминанттардың, ластанған атмосфералық ауаның әсерін және денсаулықты нығайтуға ықпал ететін Мектептің тиімділігін сынауды ескере отырып, салауатты өмір салтын қалыптастыруға қатысты автордың өз зерттеулерінің нәтижелерімен дәлелденді және расталды.</p>
<p>8.4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған / ішінара расталған / расталмаған</p>	<p>Барлық мәлімдемелер өзекті және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған, ешқандай болжамдар мен күмәнді түсіндірулер жоқ.</p>
<p>8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті/жеткіліксіз</p>	<p>Әдебиеттерге шолу 140 әдебиет көздерін қамтиды, бұл мәселенің өзектілігі мен дұрыстығын ашуға жеткілікті.</p>

9	Практикалық құндылық принциптері	<p>9.1 Диссертацияның теориялық маңызы бар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ия; 2) жоқ 	<p>Жұмыстың теориялық маңыздылығы, ең алдымен, тамақтану әдеттері мен мінез-құлық факторларын зерттеуге, атмосфералық ауаның экологиялық жағдайына және денсаулық сақтау мектебінің тиімділігін бағалауға байланысты балалар мен жасөспірімдердің денсаулығын қалыптастыруға әсер ететін көрсеткіштер мен критерийлерді интегралды бағалауды қолдануда көрінеді.</p>
		<p>9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ия; 2) жоқ 	<p>Ізденуші ұсынған жұмыстың практикалық маңыздылығын былайша тұжырымдады: «Алынған нәтижелер мектеп жасындағы балалардың денсаулығы мен өмір сапасына байланысты мінез-құлық мониторингі тұжырымдамасын әзірлеу мен жетілдірудің қосымша элементі болып табылады, балалар мен жасөспірімдердің денсаулығын нығайту саласындағы мемлекеттік саясатты одан әрі дамытуға ықпал етеді және денсаулық сақтауды дамытудың өңірлік бағдарламаларын іске асыру кезінде пайдаланылуы мүмкін».</p>
		<p>9.3 Тәжірибе бойынша ұсыныстар жаңа ма?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) толығымен жаңа; 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады) 	<p>Жұмыста қойылған міндеттерді кезең-кезеңімен шешу нәтижелерін жоғарыда келтірілген талдауға сүйене отырып, бұл мәлімдемелер растауға лайық. Автор балалар мен жасөспірімдер арасында салауатты өмір салтын ұстану және дұрыс тамақтану тұрғысынан жалпы жағдайдың статистикалық тұрғыдан сенімді жақсарғанын анықтады. Денсаулықты нығайтуға ықпал ететін Мектеп құру бойынша әзірленген іс-шаралар оқушылардың тамақтану әдеттерінің өзгеруіне ықпал етті: таңғы асты тұрақты тұтыну үштен</p>

		<p>біріне өсті, оқушылардың жемістерін күнделікті тұтыну жақсарды, фаст-фуд пен газдалған сусындарды тұтыну азайды. Ақуыздарды, көмірсуларды, талшықтарды және майларды тұтынуды қоса алғанда, мектеп оқушыларының диетаға қатысты хабардарлығы артты. Оқушылардың өздері мектеп ортасына белсенді қатыса бастады, онда Мектеп комитеттерінің жұмысымен ынтымақтаса отырып, тамақтануды ұйымдастыруды жақсарту мәселелерімен жұмыс істей бастады.</p> <p>Осылайша, мектептерді ұйымдастырудың ұсынылған әдісі елімізде денсаулық сақтауды дамытудың өңірлік бағдарламалары шеңберінде енгізуге мүмкіндігі бар.</p>
10.	<p>Жазу және ресімдеу сапасы</p> <p>Академиялық жазу сапасы:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) жоғары; 2) орташа; 3) орташадан төмен; 4) төмен. 	<p>Академиялық жазудың сапасына қатысты айтарлықтай талаптар жоқ. Диссертацияның барлық аспектілерін ұсынуда Елеулі грамматикалық қателер немесе стилистикалық қателер анықталған жоқ, бірақ ғылыми-зерттеу жұмысы туралы есептерді ресімдеу құрылымы мен ережелері бойынша мемлекетаралық стандарттарға сәйкестік тұрғысынан мәтінді түзету қажет. Ғылыми компонент бойынша түбегейлі ескертулер анықталған жоқ.</p> <p>Авторға келесідей сұрақтар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Зерттеу міндетіңізде Медициналық емес детерминант терминін қалай түсінесіз? - Жұмысыңыздың практикалық маңыздылығы неде? <p>Авторға келесідей ұсыныстар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Диссертацияның жазылу барысында орфографиялық қателіктер бар және мазмұнын

қайта тексеріп өтініз;

- Жұмысыңыздың жаңалығының кейбір тұсына алғаш рет деп жазуға қарағанда, ережелердің нақтылануы деген үйлесімді болады.

Доскабулова Дария Төлеуқызының 6D110200 – «Қоғамдық денсаулық сақтау» мамандығы бойынша «Батыс Қазақстан қалаларының балалары мен жасөспірімдерінің денсаулығы және оны сақтау мен нығайту бойынша іс-шаралар әзірлеу» аяқталған ғылыми жұмыс болып табылады. Диссертациялық жұмыс Қазақстан Республикасы Ғылым және Жоғары білім Министрлігі Білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету Комитетінің «Ғлыми дәрежелер беру қағидаларының» талаптарына сәйкес келеді. Автордың 6D110200 – "Қоғамдық денсаулық сақтау" (PhD) мамандығы бойынша философия докторы дәрежесін алуға лайықты деп санаймын

Ресми рецензент
PhD, Қожа Ахмет Яссауи атындағы
Халықаралық қазақ-түрік университетінің
Жоғары медициналық білімінен кейінгі білім
беру факультетінің деканы

Қолды растаймын

Туктибаева С.А.